

Z pole a stáje až na stůl

Zemědělské družstvo Rosice u Chrásti je prosperující podnik hospodařící v Pardubickém kraji. Živočišnou výrobu má postavenou na produkci mléka a hovězího a vepřového masa. Kromě jateční produkce, kterou přes vlastní jatky finalizují v podobě výsekového masa a uzenářských výrobků ve svých podnikových prodejnách, se chovatelé uvedeného východočeského družstva zabývají i šlechtěním prasat. Významnou aktivitou podniku je také zajišťování služeb v oblasti výroby a dodávek pekařských výrobků, z nichž některé byly oceněné i v regionálních potravinářských soutěžích.

Martin Jedlička

Zemědělské družstvo Rosice u Chrásti má za sebou více než šedesátiletou historii, počínaje jeho vznikem z tehdejšího Zemědělského strojního družstva v roce 1949 přes sloučení s okolními družstvy v roce 1959 až po transformaci, která bez rozdělení a změny názvu družstva proběhla před třídaceti lety, respektive v roce 1992. V okolí obcí Chrásti, Rosic a Synčan v okrese Chrudim obhospodařuje v řepařské výrobní oblasti 2026 ha zemědělské půdy, z níž výměra 1928 ha je v kategorii orná půda, na níž se pěstují nejen obilniny, kukuřice a cukrová řepa, ale i speciální plodiny, jako je napří-

Ing. Václav Blažek

Šlechtitelská práce v podniku spadá do počátku devadesátých let minulého století, respektive ji odstartovala v roce 1992 z Anglie dovezená zvířata

„Šlechtění prasat na farmě v Radimi má dlouhodobou tradici s návazností od padesátých let minulého století. Začínalo se zde s mateřským plemenem bílé ušlechtilé. Začátkem 90. let to byla i otcovská plemena, respektive pietrain a později hampshire, která nahradil duroc. Jedná se o malý šlechtitelský chov o 120 plemenicích, z nichž jich 95 reprezentuje bílé ušlechtilé a 25 plemeno duroc. Snažíme se chov udržet, ale klesající zájem o plemenná zvířata kopíruje snižující se počty chovatelů. S prasníčkami se ještě daří obchodovat, ale s plemennými kanečkami je to čím dál víc obtížné. Již v ne-návratu jsou časy, kdy jsme v Radimi každoročně prodali

krok a případně léčbu u kastrováných kanců provádí, nebo o speciální výživu. K tomu je třeba ještě přičíst nesrovnatelně horší konverzi. Tito kanci dorůstají porážkové hmotnosti blížící se 180 kg a v podobě výsekového masa jsou prakticky neprodejní, a tak končí ve výrobcích,“ konstatoval dále Ing. Kopecký.

Plemenných prasníček se v Radimi vyprodukuje okolo 450 kusů, z toho se jich asi 300 prodá, dalších 60 se využije na obnovu vlastního chovu a zbytek se převádí do užitkových chovů na střediscích v Rosicích a Brčkolech, které s celkovou ustájecí kapacitou pro 320 plemenic slouží k produkci výkrmových selat.

Také na farmě v Zájezdci – Trojovicích, kde je ustájeno 80 prasníc, se produkují prasníčky pro vlastní užitkový chov. Při využívání kanců linií H38 a H48 finální jatečný produkt vyniká výbornou zmasilostí. Selata se vykrmují ve střediscích v Rosicích a Přestavlkách a porážejí se na podnikových jatkách v Synčanech. Výsekové vepřové maso i výrobky z nich se prodávají v podnikových prodejnách.

Živočišná výroba

Pro Zemědělské družstvo Rosice u Chrásti je významným segmentem živočišné výroby také chov skotu plemene montbeliarde, dovezené v roce 1992 z Francie. V uzavřeném obratu stáda se v podniku chová celkem 1600 kusů zvířat, z nichž je 600 dojníc, dále 300 jalovic, 420 telat a 280 býků ve výkrmu.

Produkční stádo je umístěno v nově vybudované staji ve středisku v Rosicích, kde je současně i ustájecí kapacita pro krávy stojící na suchu a pro telata. Dosahovaná průměrná užitkovost odpovídá 8704 kg mléka na ustájenou krávu (7722 kg prvotelky, 9248 kg krávy na vyšší laktaci) s obsahem mléčných složek 3,79 % tuku a 3,32 % bílkovin. V současné době je dodávka do mlékárny na úrovni 13 607 l mléka.

Ostatní kategorie skotu jsou ve středisku Bor u Chroustova, kde se nachází výkrmová stáj pro býky i odchovna jalovic s výběhem.

„Jestli někdo prezentuje, že ruské embargo se nás nedotklo, musím oponovat, že zejména prvovýrobce ovlivnilo velkou měrou. Vozí se k nám vepřové maso za dumpingové ceny, což zdeformovalo trh. Nezávisle na trhu u prasat zůstane v každém případě, stejně jako u mléka, jehož cena se stále propadá. Naše podnikání je založeno na provozování živočišné výroby, kterou momentálně reprezentuje pět a půl tisíce prasat všech kategorií a 1600 kusů skotu. Pokud by se tento záměr narušil, museli bychom řešit nejen otázku rostlinné výroby, ale zejména využití zpracovatelských provozů.

Klíčové informace

- Zemědělské družstvo Rosice u Chrásti má živočišnou výrobu postavenou na produkci mléka a hovězího a vepřového masa. Vedle toho se zabývá šlechtěním prasat.
- V rostlinné výrobě se zaměřuje jak na pěstování tržních plodin, tak na zajištění krmivové základny pro chov skotu a prasat.
- V rámci svých podnikatelských aktivit družstvo provozuje ještě jatky, podnikové prodejny, stravovací zařízení a palírnu.

S tím souvisí i zaměstnanost v podniku, namísto dnešních 210 zaměstnanců bychom si vystačili asi s čtvrtinou. Dnešní zemědělec nemůže říkat, že se má špatně, ale pro zemědělské podnikání jsou nastavené ne-

kové hovězí a vepřové maso ani uzeniny či pekařské výrobky, ať už například v podobě běžného pečiva, nebo dia výrobků.

Zpracovaný projekt na mini-mlékárnu s výrobou speciálních sýrů a dalších mléčných produktů pak ukazuje další záměr podniku, o jaký druh výrobků rozšíří nabízený sortiment ve svých prodejnách. A to zdaleka nejsou veškeré aktivity. Kromě provozované palírny určené pro destilování hrušek, jablek a pecokovin se jedná i o poskytování stravovacích služeb.

„V Pardubicích jsme koupili jidelnu Karlovinu, kde převážně pro městskou část denně vaříme minimálně 1500 obědů. Velký úspěch sklízí vakuované balíčky, kterých se prodá nejvíce v pátek, kdy naši zákazníci odjíždějí na chaty. Určitou nevýhodou tohoto podnikání je, že se musíme dostat přibližně na stejnou cenovou hladinu jako konkurence, která vaří z levnějších dovezených surovin. Dostáváme se tak na hranici rentability. V této souvislosti vítám vládu navrhovanou registrační pokladny, které zprůhlední podnikatelskou činnost a nastaví snad stejné podmínky pro všechny.

Jsmo zemědělský podnik nikající ve vesnickém prostředí. Naši snahou bylo a je, aby život na vesnici byl smysluplný,

Ve svém areálu podnik provozuje automat na mléko
Foto Martin Jedlička

rovné podmínky. Hlavně ve vztahu k dotacím, protože deformují tržní prostředí. Na jejich adresu mohou konstatovat, že bychom se bez nich obešli. Byl bych velice rád, aby se změnil systém jejich vyplácení

V podnikových prodejnách je v nabídce výhradně produkce vlastní výroby
Foto Martin Jedlička

tak, aby se podpořila živočišná výroba a smysluplné zemědělské podnikání,“ pokračoval Ing. Václav Blažek.

Finalizace produkce

Podle slov předsedy Zemědělského družstva Rosice u Chrásti se podnik snaží držet hesla z pole až na stůl. Ovšem nejen to, co vypěstují na poli, ale i co vyprodukují ve staji finalizují ve čtrnácti podnikových prodejnách. V nabízeném sortimentu vlastní výroby tak nechybí vyse-

využívající krásu a možnosti venkovského prostředí. Proto se snažíme zachovat a vytvářet nové pracovní příležitosti, dávat lidem možnost zapojit se do pracovního procesu a vesnici vrátit do pozice, kde se něco vyrábí a tvoří tak, jak tomu v minulosti bylo. Rozhodně nepodporujeme aby se vesnice staly pouze místem pro rekreaci,“ řekl na závěr naší návštěvy první muž Zemědělského družstva Rosice u Chrásti Ing. Václav Blažek.

Produkční stáj pro dojnice plemene montbeliarde ve středisku v Rosicích

Foto Martin Jedlička

klad peluška a proso, které používají do krmiv pro hobby chovy.

„Obhospodařovanou zemědělskou půdu držíme na stejné výměře již od transformace. Zakládáme si na tom, abychom s majiteli pronajatých pozemků a samozřejmě i s našimi členy měli dobré vztahy. Dosud máme splaceno 60 % podílů všem oprávněným osobám, dále zúčtujeme podíly našich členů, například letos je to o 2 až 2,5 %. Museli jsme zvýšit sazbu za nájem pozemků, protože se skupují pozemky ve velkém. Nevalilo by mi, kdyby se jednalo o lidi, kteří by na půdě chtěli hospodařit, ale bohužel to jsou většinou překupníci bez zemědělské činnosti,“ posteskl si předseda podniku s 210 zaměstnanci Ing. Václav Blažek.

Dva nukleové chovy

Domácímu šlechtění prasat nenahrává již několik let trvající krize v chovu prasat, která se podepsala pod propad početních stavů prasníc a ruku v ruce s tím i pod nižší zájem chovatelů o plemenný materiál. Není proto divu, že podnik s nukleovým chovem prasat v republice ubývá. K těm, kteří se drží tradiční chovatelské disciplíny, patří i Zemědělské družstvo Rosice u Chrásti, které ve dvou šlechtitelských chovech – v Radimi a v Zájezdci – Trojovicích produkuje jak plemenný materiál otcovské populace, to je duroca a bílé otcovské, tak mateřské plemeno bílé ušlechtilé.

large white, která položila základ šlechtitelského chovu bílého otcovského plemene v Zájezdci – Trojovicích.

Druhý nukleový chov plemene duroc a bílé ušlechtilé východo-

120 plemenných kanců, dnes jich je asi čtvrtina. Neprodání pěti až sedmiměsíční plemenici se musejí kvůli přítomnosti kancůho pachu v mase kastrovat. Přitom čím později tento zákrok

Počet vykrmovaných býků se blíží 300 kusů

Foto Martin Jedlička

český podnik provozuje až od roku 2012, kdy farmu v Radimi převzalo od ZD Luže, jejíž vlastník (Agrofert holding) vydal rozhodnutí prasata zrušit.

podstoupí, tím déle se je doporučuje krmit. Řádově to vychází do dvou až tří měsíců. Pro chovatele to jsou další náklady, ať už se jedná o veterináře, který zá-

Pro prasata chovatelé využívají zrekonstruované stáje

Foto Martin Jedlička